

Дашинчилэн сум

ДАРГА *М. Булгантамир* Ж.БУЛГАНТАМИР

63-471220

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2024 оны 12 дугаар сарын 30 ны өдрийн III хуралдааны
03 дугаар тогтоолын хавсралт

БУЛГАН АЙМГИЙН ДАШИНЧИЛЭН СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН
2025-2028 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭН АЖИЛЛАХ
“ДАШИНЧИЛЭНГИЙН ХӨГЖИЛ”
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨР

Булган аймгийн Дашинчилэн сумын Засаг даргын 2024-2028 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг боловсруулахдаа Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого “Алсын хараа-2050”, дунд хугацааны “Шинэ сэргэлтийн бодлого” зорилтот хөтөлбөр, Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр, аймгийн Засаг даргын 2025-2028 оны “Булганы сэргэлт” үйл ажиллагааны хөтөлбөр болон бусад бодлогын баримт бичгийг үндэслэн боловсрууллаа.

Хөтөлбөрийн үндсэн үйл ажиллагааг Монгол Улс, Булган аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх 5 жилийн үндсэн чиглэлд нийцүүлэн бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалд тулгуурлан тодорхойллоо. Мөн сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны сонгуульд оролцсон Монгол Ардын нам, Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр, төрийн байгууллага, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн байгууллагууд, иргэд, олон нийтийн саналд үндэслэсэн болно. Төрийн 6 байгууллага, ААН, 4 багийн иргэдээс саналыг авч нэгтгэн хөтөлбөрийн төсөлдөө тусгав.

Хөтөлбөрийн зорилгыг “ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ”-ийг дэмжсэн, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх замаар “ЭДИЙН ЗАСАГ”-ийг өсгөсөн, дэд бүтцийг хөгжүүлж “ОРОН НУТАГ”-таа ая тухтай, амар тайван, аз жаргалтай амьдрах боломжийг бүрдүүлэхэд оршино гэж тодорхойлов.

НЭГ. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Иргэдийг хөгжих, суралцах, ая тухтай, эрүүл, аюулгүй амьдрах орчныг бүрдүүлж, эрдэм боловсролтой, эрүүл, нийгмийн идэвхтэй иргэнийг хөгжүүлнэ.

1.1. ЭРҮҮЛ МЭНД

Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулж, өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлж, сумын хүн амд эзлэх эрүүл дадал хэвшилтэй, идэвхтэй амьдралын хэв маягтай иргэдийн эзлэх хувийн нэмэгдүүлэх замаар сумын хүн амын дундаж наслалтыг аймгийн зорилтот түвшинд хүргэнэ.

1.1.1. Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.

1.1.1.1. Эрүүл амьдралын хэв маягийг дэмжиж, иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэн, урьдчилан сэргийлэлт, эрт илрүүлгийн үзлэгийн хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.

1.1.1.2. Хүн амын дунд зонхилон тохиолдох өвчлөлийг бууруулна.

1.1.1.3. Өвчлөл нас баралтад нөлөөлж буй хүчин зүйлсийн тархалтыг тогтоож, нотолгоонд суурилсан урьдчилан сэргийлэх хариу арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

1.1.2. Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлнэ.

1.1.2.1. Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээнд шаардлагатай тоног, төхөөрөмжийн хангамжийг нэмэгдүүлж, барилга байгууламжид өргөтгөл хийх, стандартын шаардлагад нийцүүлнэ.

1.1.2.2. Сумын хэмжээнд хүн амын өвчлөл, нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан болсон өвчлөлийг бууруулах ажлыг зохион байгуулж, Засгийн газар, аймгаас хэрэгжүүлэх дэд хөтөлбөрүүдийг орон нутагт хэрэгжүүлнэ.

1.1.2.3. Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн үнэ, худалдан авалт, ил тод байдлыг хангуулах замаар иргэдийн эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлнэ.

1.1.3. Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийн хангалт, чадавхыг нэмэгдүүлж, нийгмийн баталгааг сайжруулна.

1.1.3.1. Эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг мэргэшүүлэх, гадаад, дотоодод сургах, туршлага судлуулах, шинэ залуу боловсон хүчнийг бэлтгэх замаар эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлнэ.

1.1.3.2. Эрүүл мэндийн салбарын эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн, ажилтныг орон байраар хангах, нийгмийн баталгааг сайжруулах, орон нутагт ажиллаж байгаа эрүүл мэндийн ажилтанд олгох дэмжлэг, урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.

1.2. БОЛОВСРОЛ

Хүүхэд бүрд чанартай боловсрол эзэмших тэгш боломжийг бүрдүүлж, сургалтын чанарыг дээшлүүлэн, соёл, уламжлал, үнэт зүйлсийг өвөлсөн хүмүүнлэг ёс зүйтэй, өв тэгш иргэнийг төлөвшүүлнэ.

1.2.1. Сургууль, цэцэрлэг, дотуур байрны барилга байгууламж, дэд бүтэц, тоног төхөөрөмжийн хангамжийг нэмэгдүүлэн, чанартай үйлчилгээ үзүүлэх орчныг бий болгоно.

1.2.1.1. Улсын болон орон нутгийн төсөв, төсөл хөтөлбөрт шаардлагатай хөрөнгө оруулалтыг тусгуулж, багш, сурагчдын сурч, хөгжих орчныг сайжруулж, хүүхдэд ээлтэй сургалтын орчныг бүрдүүлнэ.

1.2.1.2. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн барилга байгууламжийн өргөтгөл шинэчлэл, их засварын ажлыг хэрэгжүүлнэ.

1.2.1.3. Ерөнхий боловсролын сургууль, дотуур байр, цэцэрлэгийн хүүхдийн хөгжил, хамгааллын орчинг сайжруулж, хүүхдийн сурч, хөгжих тэгш эрхийг хангана.

1.2.2. Багш, удирдах ажилтны мэргэжил, ур чадвар, ёс зүйг дээшлүүлж, боловсон хүчний нөөц, нийгмийн баталгааг хангана.

1.2.2.1. Багш, удирдах ажилтны мэргэжил, арга зүйн тасралтгүй хөгжлийг дэмжиж, суралцагчийн хэрэгцээ шаардлагыг хангасан, чадварлаг багшийг бэлтгэнэ.

1.2.2.2. Багш, удирдах ажилтны нийгмийн баталгааг хангах бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

1.2.2.3. Ёс зүйг эрхэмлэн сахих, багшийн үнэлэмжийг нэмэгдүүлэх, байгууллагын соёлыг төлөвшүүлэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

1.2.3. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн сурагчдын сурлагын ахиц амжилтыг дээшлүүлнэ.

1.2.3.1. Засгийн газар болон дээд шатны байгууллагаас хэрэгжүүлж буй хөтөлбөр, дэд хөтөлбөрийг орон нутгийн хэмжээнд хэрэгжүүлнэ.

1.2.3.2. Сургуулийн өмнөх боловсролд шинжлэх ухаан, инженерчлэл, математик, технологи, уран бүтээл хийх, амьдрах ухаан, ур дүй хөгжүүлэх "STEAM" үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

1.2.3.3. Элсэлтийн ерөнхий шалгалтын хэмжээст оноог аймгийн дунджаас нэмэгдүүлнэ.

1.2.3.4. Жил бүр 12 дугаар анги төгсөгчдөөс суманд нэн шаардлагатай мэргэжлээр хүүхдүүдийг сургах, дэмжлэг үзүүлэх ажлыг сумын хэмжээнд зохион байгуулна.

1.2.3.5. Бүх насны иргэдийн насан туршдаа тасралтгүй суралцахуйг дэмжин, хөгжих боломжийг бүрдүүлнэ.

1.3. ГЭР БҮЛ, ХҮҮХЭД, ЗАЛУУЧУУД

Хүүхэд, гэр бүл, залуучуудын хөгжил, хамгааллын үйл ажиллагааг оновчтой зохион байгуулан гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эрхийн зөрчлийг бууруулж, бие болоод сэтгэл зүйн хувьд эрүүл хүүхдийг төлөвшүүлэн, эх оронч үзэлтэй, иргэний үүрэг хариуцлагаа ухамсарласан, нийгмийн идэвхтэй шинэ үеийн залуучуудыг бэлтгэнэ.

1.3.1. Гэр бүлд ээлтэй, тэгш хүртээмжтэй цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

1.3.1.1. Гэр бүлийн боловсрол олгох сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээг нэмэгдүүлнэ.

1.3.1.2. Гэр бүлийн үнэ цэнэ, эцэг эхийн үүрэг хариуцлагыг нэмэгдүүлэх нөлөөллийн арга хэмжээг зохион байгуулж, гэр бүлийн хүчирхийллийг бууруулна.

1.3.2. Хүүхдийг болзошгүй эрсдэл, хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, хөгжил оролцоог нэмэгдүүлж, хүүхэд хамгааллыг сайжруулна.

1.3.2.1. Хамтарсан багийг чадавхжуулах замаар хүүхэд хамгааллын үйл ажиллагааг сайжруулна.

1.3.2.2. Иргэн, хувийн хэвшлийн санаачилгатай хүүхдийн хөгжил, оролцоог дэмжсэн секц дугуйлан, сургалтын төвүүдийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлнэ.

1.3.2.3. Хүүхэд, өсвөр үеийнхнийг осол гэмтэлд ертөх, хорт зуршилд автахаас урьдчилан сэргийлэх, цахим орчны зохистой хэрэглээг бий болгох нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулна.

1.3.3. Залуучуудын бүх талын хөгжилд дэмжлэг үзүүлж, хөгжил оролцоог нэмэгдүүлнэ.

1.3.3.1. Өсвөр үе, залуучуудын чөлөөт цагийг зөв боловсон, сонирхолтой өнгөрүүлэх, идэвх, оролцоог дэмжих "Залуусын хөгжил" хөтөлбөрийг сумын хэмжээнд хэрэгжүүлнэ.

1.3.3.2. Өсвөр үе хүүхэд залуучуудад чиглэсэн олон талт тэмцээн уралдаан, сургалт, нөлөөллийн ажлын тоог нэмэгдүүлнэ.

1.3.4. Нийгмийн бүлгүүдийн хөгжил оролцоог сайжруулна.

1.3.4.1. Орон нутгийн түвшин дэх нийгмийн бүх харилцаанд жөндөрийн /эрэгтэй, эмэгтэй/ эрх тэгш байдлыг хангах арга хэмжээг зохион байгуулна.

1.4. ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

Хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжин, ажлыг байрыг бий болгож, ажилгүйдлийн түвшинг бууруулна.

1.4.1. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, дундаж давхаргыг нэмэгдүүлнэ.

1.4.1.1. Засгийн газар болон дээд шатны байгууллагаас хэрэгжүүлж буй хөтөлбөрийг орон нутгийн түвшинд хэрэгжүүлж, мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэнэ.

1.4.1.2. Үйлдвэрлэл, бүтээн байгуулалт, төсөл хөтөлбөрийн хүрээнд 150-аас доошгүй байнгын болон улирлын чанартай ажлын байрыг бий болгоно.

1.4.1.3. Халамжаас хөдөлмөрт шилжиж, амьжиргааны баталгаажих түвшнээс доогуур орлоготой өрхийн хөдөлмөрийн насны, хөдөлмөр эрхлэх чадвартай иргэдийг ажлын байраар хангаж, төсөл хөтөлбөрт хамруулна.

1.4.1.4. Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтэд нийцүүлэн ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтад иргэдийг хамруулна.

1.4.1.5. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн стандартыг хэрэгжүүлнэ.

1.5. НИЙГМИЙН ХАЛАМЖ, ХАМГААЛАЛ:

Нийгмийн халамж, хамгааллын үйлчилгээг зорилтот бүлгийн өрх, иргэнд чиглүүлж, хүртээмж, чанарыг сайжруулна.

1.5.1. Зорилтот бүлгийн иргэдийн бие даан амьдрах чадварыг сайжруулна.

1.5.1.1. Нийгмийн зорилтот бүлгийн өрхийн гишүүдийн хөгжил, оролцоог хангахад чиглэсэн хөтөлбөр арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

1.5.1.2. Төрөөс үзүүлж байгаа нийгмийн халамж, хамгаалал, тусламж, үйлчилгээг нийгмийн зорилтот бүлэгт тэгш хүртээмжтэй хүргэнэ.

1.5.1.3. Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн нийгмийн идэвх оролцоог нэмэгдүүлэх, хөгжил хамгааллыг сайжруулах, үйл ажиллагааг нь дэмжих замаар ээлтэй орчныг бүрдүүлнэ.

1.5.1.4. Нийгмийн даатгалын хамрах хүрээг өргөжүүлнэ.

1.6. БИЕИЙН ТАМИР, СПОРТ

Хүн амын эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв маягийг дэмжинэ.

1.6.1. Иргэдийн биеийн тамир, спортоор хичээллэх идэвхийг өрнүүлж, спортоор хичээллэх орчин нөхцлийг сайжруулна.

1.6.1.1. Иргэдэд үйлчлэх стандартын шаардлага хангасан зам талбай, заал танхим, тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.6.1.2. Хүн амын эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв маягийг дэмжихэд чиглэсэн олон талт арга хэмжээг зохион байгуулна.

1.6.2. Бүх насны иргэдийн спортын авьяасыг нээн илрүүлэх, тамирчдын залгамж халааг бэлтгэх, бүхий л төрлийн спортыг хөгжүүлж, спортын амжилтыг нэмэгдүүлнэ.

1.6.2.1. Спортын холбоо, клубтэй хамтран спортын авьяастнуудыг нээн илрүүлэх, хөгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

1.6.2.2. Үндэсний спорт, багийн спорт, өвлийн спортын төрлийг хөгжүүлж, хичээллэгсдийн тоог нэмэгдүүлнэ.

1.6.2.3. Улс, олон улс, тив дэлхийн аварга шалгаруулах тэмцээнд оролцсон тамирчдад дэмжлэг үзүүлнэ.

1.7. СОЁЛ, УРЛАГ

Үндэсний өв соёлоо хамгаалсан, эх оронч үзэлтэй иргэнийг төлөвшүүлж, соёл урлагийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлж, соёлын дархлааг бэхжүүлнэ.

1.7.1. Соёл, урлагийн байгууллагын орчин нөхцөл, тоног төхөөрөмж, мэргэжилтэй боловсон хүчний хангалтыг нэмэгдүүлнэ.

1.7.1.1. Соёлын төвийн орчин нөхцөл, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг нэмэгдүүлж, шаардлагатай хувцас хэрэглэлээр хангана.

1.7.1.2. Номын сангийн фонд баяжилт хийж, цахим номын сан, гэрээр үйлчлэх үйлчилгээг нэмэгдүүлнэ.

1.7.1.3. Шилдэг бүтээл болон аймаг, улсын уралдаан, тэмцээнд онцгой амжилт гаргасан орон нутгийн уран бүтээлчдийг шагнаж урамшуулах бодлого баримтална.

1.7.1.4. Хүний нөөцийн хангалтыг нэмэгдүүлж, орон нутагт ажиллах нөхцөл боломжийг бүрдүүлж, хүний нөөцийн тогтвортой байдлыг хангана.

1.7.2. Соёлын биет болон биет бус өвийг хадгалан хамгаалж, өвлүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

1.7.2.1. Соёлын биет болон биет бус өвийн судлан шинжлэх, түгээн дэлгэрүүлэх, өвлөн уламжлуулах, хамгаалах ажлыг үе шаттай зохион байгуулна.

1.7.2.2. Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг дэмжинэ.

1.7.3. Бүх нийтийн соёлын боловсролыг олгох үйл ажиллагааг орон нутгийн онцлогт тохируулан шинэлэг арга хэлбэр ашиглан хөгжүүлнэ.

1.7.3.1. Үндэсний соёлын өв түүх, хэл соёл, ёс заншил, хүн амын онцлог хэрэгцээнд нийцсэн "Соёлын боловсрол" олгох арга хэмжээг хэрэгжүүлж, иргэдийг соён гэгээрүүлэх олон талт үйл ажиллагааг зохион байгуулна.

1.7.3.2. Баг, байгууллага, хүүхэд залуучуудын соёл урлагийн авъяасыг нээн илрүүлэх, хөгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

1.7.3.3. "Амьд хөгжим" арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

Эдийн засгийн бүтцийг сайжруулж, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн хэмжээ, үр ашгийг нэмэгдүүлж, жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлэх замаар дотоодын хэрэгцээгээ хангаж, дотоодын нийт бүтээгдэхүүний хэмжээг нэмэгдүүлэхийг зорино.

2.1. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

Эдийн засгийн өсөлтийг дэмжин, үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, баялагийг бүтээн орлогыг нэмэгдүүлж, дотоодын нийт бүтээгдэхүүний хэмжээг нэмэгдүүлнэ.

2.1.1. Сумын нэг хүнд ноогдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүнийг 10 сая төгрөгт хүргэнэ.

2.1.1.1. Хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлтийг оновчтой тодорхойлж, төсөл хөтөлбөрүүдийн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

2.1.1.2. Жижиг, дунд үйлдвэрлэл, худалдаа үйлчилгээний салбарын бизнесийн таатай орчныг бүрдүүлж, төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг дэмжинэ.

2.1.2. Татварын бааз суурь, төсвийн орлогыг нэмэгдүүлнэ.

2.1.2.1. Татвар төлөгчийн татварын боловсролыг дээшлүүлнэ.

2.1.2.2. Цахим үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

2.1.2.3. Орон нутгаас тогтоож буй албан татварын хувь хэмжээг шинэчлэн тогтоож, төсвийг төлөвлөлт, гүйцэтгэлийг хангуулан ажиллана.

2.1.2.4. Төрийн болон орон нутгийн эмчийн ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулж, тэдгээрийн бүртгэл мэдээлэл, үнэлгээ тайланг ил тод нээлттэй болгон өмч эзэмшигчдийн хариуцлагыг дээшлүүлнэ.

2.1.3. Жижиг дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээг хөгжүүлж, эдийн засгийн тогтвортой өсөлтийг дэмжинэ.

2.1.3.1. Төрийн худалдан авах ажиллагаагаар дамжуулан дотоодын үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүний худалдан авалтыг дэмжинэ.

2.1.3.2. Иргэд, ерхийн үйлдвэрлэл эрхлэгчид, баялаг бүтээгчидтэй хамтран жижиг, дунд үйлдвэрлэл үйлчилгээний цар хүрээг нэмэгдүүлж, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжинэ.

2.1.3.3. Жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд санхүүжилтийн олон эх үүсвэрээс дэмжлэг үзүүлнэ.

2.2. ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ

Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийг тооноос чанарт шилжүүлж, бэлчээрийн даац хэтрэлтийг бууруулж, байгальд ээлтэй, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицсон, эрсдэл даах чадвартай, тогтвортой үйлдвэрлэлтэй сумын эдийн засгийн тэргүүлэх салбар болгон хөгжүүлж, мал аж ахуй, газар тариалангийн бүтээгдэхүүний дотоодын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

2.2.1. Мал аж ахуйн салбарын тогтвортой үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

2.2.1.1. Мал үржүүлэг, технологийн ажил, үйлчилгээний нэгжийг чадавхжуулах, цөм сүргийн болон хээлтүүлэгч малыг ялган тэмдэглэж, бүртгэлжүүлэн, малын үүлдэр угсааг сайжруулж, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг нэмэгдүүлнэ. ✓

2.2.1.2. Бэлчээр хадлангийн талбайг зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, сэлгэх, хамгаалах, усжуулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. ✓

2.2.1.3. Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицсон, эрсдэл даах чадвартай мал аж ахуйн салбарыг хөгжүүлнэ.

2.2.1.4. Хөдөө аж ахуйн салбарын хүний нөөцийг бэхжүүлэх, залуу малчдад сайн малчны тэргүүн туршлагыг сурталчлан таниулах, чадавхжуулах, дэмжих бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

2.2.1.5. Хөдөө аж ахуйн хөгжлийг дэмжих төсөл, хөтөлбөрийг орон нутагт хэрэгжүүлнэ.

2.2.1.6. Малын тэжээлийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, өвс, тэжээлийн аюулгүй нөөцийг бүрдүүлнэ.

2.2.1.7. Орон нутагт үйлдвэрлэх хүнсний бүтээгдэхүүнийг нэмэгдүүлэх, хүнс, хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлыг хангуулна.

2.2.2. Малын өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлнэ.

2.2.2.1. Мал, амьтны халдварт, гоц халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.

2.2.2.2. Мал эмнэлгийн салбарын боловсон хүчний мэргэжил, ур чадварыг дээшлүүлж, мал эмнэлгийн салбарын чанар хүртээмж, үр дүнг сайжруулна.

2.2.3. Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

2.2.3.1. Тариалангийн тогтвортой хөгжлийг дэмжих төсөл, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

2.2.3.2. Тариалангийн зориулалтаар эзэмшүүлсэн талбайг бүрэн эргэлтэнд оруулах, нөхөн сэргээх, хөрсний элэгдэл эвдрэлээс хамгаалах, үржил шимийг сайжруулан, үр тариа, төжээлийн ургамал тариалалтыг нэмэгдүүлнэ.

2.2.3.3. Төмс, хүнсний ногоо тариалах талбай, тариалах иргэдийн тоог нэмэгдүүлэх, хүнсний ногооны зоорь, хүлэмжийн аж ахуйг хөгжүүлэх замаар нарийн ногооны нэр төрлийг олшруулах, хүн амын хүнсний ногооны хэрэгцээг хангах хувийг нэмэгдүүлнэ.

2.2.3.4. Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмж, ашиглалтыг нэмэгдүүлэх замаар ажлын бүтээмж, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг өсгөнө.

2.3. БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ, УУЛ УУРХАЙ

Байгаль, түүх, соёлын өвд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэн, эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлж, байгаль орчны тогтвортой байдлыг хадгалан, хүн амын эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах нөхцлийг бүрдүүлнэ.

2.3.1. Байгалийн баялагийг зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх хамгаалах, эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

2.3.1.1. Улс, аймаг, орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийг нэмэгдүүлэх, хамгаалалтыг сайжруулна.

2.3.1.2. Биологийн төрөл зүйл (амьтан, ургамал)-ийг хамгаалж, өсгөн үржүүлнэ.

2.3.1.3. Байгалийн баялаг болох хужир, шавар, элс, хайргыг зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх ажлыг зохион байгуулна.

2.3.2. Усны нөөцийг хамгаална.

2.3.2.1. Гадаргын усны нөөцийг хуримтлуулах, усан сан бүхий газрыг нөхөн сэргээх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

2.3.2.2. Усны сан (булаг шанд, гол горхи, нуур тойром, рашаан) бүхий газрын онцгой болон энгийн хамгаалалтын бүс, усан хангамжийн эх үүсвэрийн эрүүл ахуйн бүс тогтоох, булаг шандны эх үүсвэрийг хашиж хамгаална.

2.3.2.3. Хүн амын баталгаат усан хангамжийг сайжруулна.

2.3.3. “Тэр бум мод” үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

2.3.3.1. Олон улсын төсөл хөтөлбөр, ААН, иргэдтэй хамтарч мод, бут тарих, мод үржүүлгийн газрыг чадавхжуулах, иргэд олон нийт, өсвөр үеийнхэнд экологийн боловсрол олгох ажлыг зохион байгуулна.

2.3.3.2. Цөлжилттэй тэмцэх, сэргийлэх, сааруулах зорилгоор элсний нүүдлийг тогтоон барих ойн хамгаалалтын зурвас болон механик хамгаалалт байгуулах ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

2.3.4. Орчны бохирдлыг бууруулна.

2.3.4.1. “Цэвэр орчин-Цэмцгэр Булган” аяныг хэрэгжүүлнэ.

2.3.4.2. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж, хог хаягдлын техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, хог ангилан ялгах хогийн саваар үе шаттайгаар хангана.

2.3.4.3. Айл өрх, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудыг байгальд ээлтэй, стандартын шаардлагад нийцсэн ариун цэврийн байгууламжтай болгоно.

2.3.5. Байгаль, түүх, соёлын өвд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.

2.3.5.1. Сумын түүхэн дурсгалт газрууд, хар бухын музейг түшиглэсэн түүх, соёлын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх, мянганы зам дагуу ариун цэврийн байгууламж бүхий түр буудаллах цэг байгуулна.

2.3.5.2. Аялал жуулчлалын үйл ажиллагаа эрхлэгч аж ахуйн нэгж, иргэд, байгууллагуудыг чадавхжуулж, үйлчилгээ, орчныг стандартын шаардлагад нийцүүлнэ.

2.3.5.3. “Жорлонгоо өөрчилъе-Хогоо шийдье” уриан дор байгальд ээлтэй аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.

2.3.5.4. Аялал жуулчлалын бүсэд орон нутгийн брэнд бүтээгдэхүүнийг худалдаалах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.3.6. Хариуцлагатай уул уурхайг бий болгоно.

2.3.6.1. Уул уурхайн үйлдвэрлэл болон авто замын бүтээн байгуулалтын нөлөөгөөр эвдэрч эзэнгүй орхигдсон газрын судалгааг хийж, нөхөн сэргээнэ.

2.3.6.2. Уул уурхайн үйлдвэрлэл эрхлэгч аж ахуйн нэгжүүдтэй нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулж, байгаль орчин, эдийн засаг, нийгэм, дэд бүтцийн салбарт хөрөнгө оруулалт хийнэ.

ГУРАВ. БҮС ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ

Сумын газар зохион байгуулалтын төлөвлөлтийн дагуу газар олголтыг хийх, дэд бүтцийг нэмэгдүүлэх, орон нутгийн онцлогт тохирсон үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, иргэд ажилтай, орлоготой орлогодоо сэтгэл ханамжтай, орон нутагтаа тогтвортой, тухтай амьдрах орчныг бүрдүүлнэ.

3.1. ГАЗРЫН ХАРИЛЦАА, БАРИЛГА, ДЭД БҮТЭЦ

Сумын газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу газар олголтыг хийж, дэд бүтцийг нэмэгдүүлэн иргэдийн эрүүл аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөл бүрдэнэ.

3.1.1. Газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу газар олголтыг газрын хэрэгцээт байдлын үнэлгээнд нийцүүлэн олгоно.

3.1.1.1. Сумын нутаг дэвсгэрийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг шинэчлэн боловсруулж, батлуулан, газар олголтыг хийнэ.

3.1.1.2. Сумын хэмжээнд кадастрын мэдээллийн сангийн өгөгдлийг бүрдүүлэн, мэдээллийн санг өргөжүүлэх, геодезийн цэг томдөгтийн тооллого зохион байгуулж бүртгэлжүүлнэ.

3.1.2. Сумын инженерийн шугам сүлжээг ашиглалтад оруулж, инженерийн байгууламжтай барилга байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.

3.1.2.1. Гадна инженерийн шугам, сүлжээний ажлыг ашиглалтад оруулж, өргөтгөлийг хийнэ.

3.1.2.2. Төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааны хүрээнд 24 айлын орон сууц шинээр барьж, ашиглалтад оруулах, нэгдсэн халаалтад айл өрхийг нэмж холбох ажлыг хийнэ.

3.1.2.3. Иргэд чөлөөт цагаа зөв боловсон өнгөрүүлэх боломжийг бүрдүүлж цэцэрлэгт хүрээлэн, хүүхдийн тоглоомын талбайг шинээр байгуулах, нийтийн эзэмшлийн гудамж талбайг завсарлан тохижуулах ажлыг хийнэ.

3.1.3. Сумын дэд бүтцийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

3.1.3.1. Сумын төв болон хөдөөгийн 3 багийн зарим нутаг дэвсгэрийн үүрэн холбооны сүлжээг сайжруулна.

3.1.3.2. Гэр хорооллын гудамж талбайг иж бүрэн гэрэлтүүлэг, камержуулалтын системд холбоно.

3.1.3.3. Сумын эрчим хүчний эргэлтэл шинэчлэлийн ажлыг шат дараатай гүйцэтгэнэ.

3.1.3.4. Сумын төвийн засмал замыг үргэлжлүүлэх, шороон замыг сайжруулах ажлыг үе шаттайгаар гүйцэтгэнэ.

3.2. ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Нөөцийн давуу талд түшиглэсэн орон нутгийн онцлогтой бизнесийн тэргүүлэх чиглэлийг хөгжүүлж, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжиж, ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ.

3.2.1. Орон нутгийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, худалдаа эрхлэгчид, хувийн хэвшил, хоршоодыг дэмжих замаар орон нутгийн худалдаа, үйлдвэрлэл, үйлчилгээг хөгжүүлнэ.

3.2.1.1. Орон нутгийн түүхий эдийн нөөц, газар зүйн онцлогт тулгуурлан мах, дайвар бүтээгдэхүүн, сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, барилгын материал, гурил, тэжээл, бордоо дахин боловсруулах үйлдвэрлэлийг бүхий л талаар дэмжинэ. XXX
#W

3.2.1.2. Түүхий эдийн нөөцөд түшиглэсэн боловсруулах үйлдвэрлэл явуулахад сум орон нутгаас дэмжлэг үзүүлж, үйлдвэрлэлд ээлтэй орчныг бүрдүүлнэ.

3.2.2. Үйлдвэрлэл үйлчилгээг хөгжлийн төвүүдэд тулгуурлан хөгжүүлж, чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

3.2.2.1. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний стандарт хангалт, зах зээлд өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлнэ.

3.2.2.2. Засгийн газар, аймаг орон нутгаас хэрэгжүүлж буй төсөл, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

3.2.2.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, бизнес эрхлэгчдийг чадавхжуулж, дэмжлэг үзүүлнэ.

3.2.2.4. Суманд үйлдвэрлэл худалдаа үйлчилгээний кластер хөгжүүлэх хувийн хэвшил, хоршоодыг бодлогоор дэмжинэ.

ДӨРӨВ. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

Төрийн үйлчилгээг цахимжуулж, үр ашиг, хүртээмж, ил тод байдлыг нэмэгдүүлэн, чадварлаг, мэргэшсэн, тогтвортой төрийн албыг бэхжүүлж, хүний эрхийг дээдэлсэн, төрийн үйлчилгээг үзүүлж, үндэсний эв нэгдэл, хуулиа дээдэлсэн иргэдтэй, аюулгүй, амар тайван орчныг бүрдүүлнэ.

4.1. ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙ, БАТЛАН ХАМААЛАХ

Иргэд амар тайван, аюулгүй орчинд амьдрах боломжийг бүрдүүлж, эх орноо батлан хамгаалах, эх оронч үзлийг төлөвшүүлж, гамшиг ослоос урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг даван туулах чадварыг нэмэгдүүлж, гамшигийн эрсдэлийг бууруулна.

4.1.1. Гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх ажлыг эрчимжүүлж, Засгийн газар, аймгаас хэрэгжүүлэх хөтөлбөрийг орон нутагт хэрэгжүүлнэ.

4.1.2. Цагдаагийн байгууллагын ажиллах орчин нөхцөл, техник тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлэх, камерын хяналтын системийг сайжруулна.

4.1.3. Хууль хяналтын байгууллага мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран нэгдсэн болон тусгай, хэсэгчилсэн ажил арга хэмжээг зохион байгуулна.

4.1.4. Батлан хамгаалах хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж, хүүхэд, залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлнэ.

4.1.5. Болзошгүй гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, сэргээн босгох чадавхыг бэхжүүлэх, гамшгаас хамгаалах алба, мэргэжлийн анги, сайн дурын хэсгийг ажиллах нөхцөлөөр хангаж техник, зөвсэглэмжийг нэмэгдүүлнэ.

4.1.6. Ус, цаг уурын ажиглалтыг сайжруулах, болзошгүй байгалийн гамшигийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

4.2. ЦАХИМ ЗАСАГЛАЛ

Төрийн үйлчилгээг иргэдэд хурдан шуурхай, ил тод, хүртээмжтэйгээр хүргэнэ.

4.2.1. Засгийн газар болон дээд шатны байгууллагаас хэрэгжүүлэх хөтөлбөрийг орон нутагт хэрэгжүүлнэ.

4.2.2. Төрийн мэдээллийн ил тод байдлыг хангаж ажиллана.

4.2.3. Засаг даргын Тамгын газрын барилгын засварын ажлыг хэрэгжүүлнэ.

4.3. БУЛГАН АЙМГИЙН ТҮҮХТ ОЙГ ТЭМДЭГЛЭН ӨНГӨРҮҮЛЭХ

Булган аймаг байгуулагдсаны түүхт 90 жилийн ойн арга хэмжээг сумын түвшинд зохион байгуулна.

4.3.1. Аймгийн 90 жилийн ойг зохион байгуулах ажлын төлөвлөгөөг гаргаж хэрэгжүүлнэ.

4.4. МЭРГЭШСЭН, ЁС ЗҮЙТЭЙ ТӨРИЙН АЛБА

Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн албыг бэхжүүлнэ.

4.4.1. Төрийн албан хаагчдын ажлын туршлага, мэдлэг чадвар, ёс зүйг дээшлүүлнэ.

4.4.1.1. Төрийн албан хаагчдыг дотоод болон гадаадын улс орнуудад сургалтад хамруулж, туршлага судлуулах, төрийн бүх шатны байгууллагад ажиллаж буй шинэ, залуу мэргэжилтнүүдийг чадавхжуулах замаар мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлнэ.

4.4.1.2. Төрийн албан хаагчийн ёс зүйн хэм хэмжээ, зөрчилгүй ажиллах соёлыг хэвшүүлж, төрийн байгууллагын дэргэдэх ёс зүйн дэд хороодыг чадавхжуулна.

4.4.2. Төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгаа хангаж, ажиллах орчин нөхцлийг сайжруулна.

4.4.2.1. Төрийн албан хаагчдын ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгаа хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

4.4.2.2. Төрийн байгууллагуудын техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг нэмэгдүүлж, төрийн албан хаагчдын ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.

Сумын Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн төсөл нь "ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО", "ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО", "БҮС ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ", "ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО" гэсэн 4 бүлгийн хүрээнд 39 зорилтын 121 үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөлөө.

---oooOOOooo---